

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU || REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	35 lei
6 luni	18 "
3 luni	9 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20	6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub direcțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16 98

S U M A R

Pentru jurați de d-l Ștefan Scriban.

JURISPRUDENȚĂ :

Înalta Curte de casație și justiție, s. III : *Ministerul Lucrărilor Publice cu Paul Focșăneanu.*Curtea de apel din București s. I : *Eftimiu cu Georgescu.*

O reclamă extra-ordinară de d-l A. Ștefănescu-Galați.

PENTRU JURĂȚI

Trecem printr-o perioadă în care toate teoriile, toate instituțiile sunt supuse criticei și când, în drept, izvorăsc de pretutindeni, curente eșite din revărsarea vieții sociale și economice. Vechile păreri sunt amenințate a fi răsturnate de cele nouă, de și unele din ele încep a fi reabilitate. Și în această epocă de frământare, spirite adânc cugețătoare caută o conciliațiune, un mijloc de împăcare a vechilor concepții cu cele nouă, de a lămuri că nu sunt de cât contradicții aparente și că totul, în cele din urmă, se poate armoniza perfect ¹⁾.

Același fenomen ce-l observăm în lumea morală, îl găsim și în domeniul științelor, unde vechile teorii, cum e cea atomică, termodinamică a materiei e zdruncinată prin recenta descoperire a radiului. Acum atomul e privit ca divizibil ²⁾.

De asemenea, un autor francez Gustave Le Bon, în lucrarea sa de curând apărută, *L'Évolution de la Matière*, dovedește că materia poate fi distrusă, ceea-ce desființează vechea părere după care materia este eternă.

Știința dreptului n'a rămas nici ea în urmă, căci și pe dânsa o vedem luând parte la marele proces de transformare ce se observă în toate di-

recțiile. Să nu ne mirăm dar dacă se aduc atacuri violente vechei instituții a juraților.

În adevăr, deseale achitări motivate de verdictele negative ale juraților, în ultimul timp, au alarmat, cu drept cuvânt, opinia publică serioasă, în cât mulți au început să vadă în jurați o lume aparte, cu o concepție diametral opusă de aceea ce o are o minte normală despre responsabilitate și vinovăție.

Care să fie oare motivul că jurații achită atât de des și nejustificat? Să fie oare teama de pedeapsa exagerată ce-l așteaptă pe acuzat, pedeapsă despre care nu li se poate vorbi și la care dânsii nici nu trebuie să se gândească; pentru că «...ar călca cea mai de căpetenie datorie dacă, ducându-se cu mintea la dispozițiunile legilor penale, ar considera urmările ce va putea să aibă pentru acuzat declarațiunea ce au să facă...»?

Se poate ca, în unile cazuri, acest lucru să fie exact (cunosc cazuri reale), dar socot că acele cauze care determină pe jurați să achite trebuie să fie mai complicate și variate. Și aceste cauze le văd în ignoranța lor, în nepăsarea cu care și îndeplinesc misiunea, în ușurința cu care pot fi sugestionați, în apropierea sufletească ce este între ei și acuzat, în influența ce o poate exercita apărarea, în romantismul cu care, de ordinar, e îmbăibat sufletul lor, în mentalitatea lor nesupusă unei discipline științifice, în dificultățile ce le pot întâmpina și care-i surprinde, cu desăvârșire nepregătiți pentru grelele probleme ce au de rezolvat.

Ce-i dreptul, pot veni cazuri atât de dificile și complicate, în cât juratul, în general cu cultura limitată, nu găsește nici un punct de sprijin, mai cu samă când sunt chemați experți cari se contrazic, cum s'a întâmplat în afacerile celebre ale d-rului Max Jacobsohn din Ploești și a lui Candiano-Popescu ³⁾ afacere în care un distins pe-

¹⁾ Alfred Fouillé. *L'Idée moderne du Droit.*

²⁾ Deci cuvântul atom indivizibil numai corespunde noțiunii ce o avem despre dânsul.

³⁾ Vezi în această privință, savantul articol al d-lui Vespasian Erbiceanu publicat în recenta sa lucrare, *Noile tendințe în Drept.* p. 352 urm

nalist român a găsit că mai bine aŭ înțeles cazul jurații de cât judecătorii, intru cât Candiano-Popescu avea o responsabilitate limitată, din care cauză nu putea fi achitat, ci trebuia să i se aplice o pedeapsă atenuată.

Cum rolul de judecător e greu și cere deprindere, juratul chemat să îndeplinească o atare sarcină în mod sporadic și în cazurile cele mai grele, rămâne cu totul desorientat în lupta dintre acuzare și apărare. În teama de a nu greși, sufletul juratului, care e o mare tulbure, nu poate zări farul adevărului și atunci, plin de îndoială, se lasă influențat de motive puerile și achită.

Aci e locul să amintesc cazul unor jurați din județul Neamț cari aŭ achitat pe acuzat, de și faptul era pe deplin dovedit pe simplul motiv că acuzatul se numea Nicolae, nume ce-l purtau și șease dintre jurați. Ei bine, acești șease nemuritori Nicolae aŭ simpatizat cu acuzatul numai din această cauză și ast-fel acuzatul a fost achitat cu paritate de voturi ⁴⁾.

Dacă pe lângă toate aceste adăogim și împrejurarea că jurații sunt formați din elemente așa de eterogene și aŭ mintea nenivelată prin o cultură identică, cum sunt judecătorii de profesie, vom putea înțelege și mai bine ce haos de păreri trebuie să fie în săliile de deliberări ale juraților din toată lumea și cum achitările vin ca ceva fatal.

Pentru orî-ce minte sănătoasă e de mirat că judecătorii cu studii speciale, cu experiență, să fie chemați a judeca infracțiunile ușoare, pe când crimele, actele cele mai antisociale să fie date în competența unor judecători improvizați, și puși pe liste, în general, din cauza censului, care poate dovedi or-ce altă aptitudine afara numai pe cea de a fi bun judecător.

Și acum să observăm modul cum se pledează la jurați și cum se pledează dinaintea instanțelor constituite cu judecători de profesie. Pe când juratului i se poate spune orî-ce, judecătorului de carieră trebuie să i se pue chestiunea în mod științific; or tocmai aceasta dovedește că toți își dau seamă că alt-fel judecă juratul, că alte motive îl mișcă, că alt-fel poate fi el convins și că în cumpăna judecăței sale intră factori speciali.

De aici vine cea luptă ce se dă între Ministerul public și judecători de o parte, și între jurați pe de alta. Ast-fel parchetele caută să sustragă, pe cât e posibil, afacerile din judecata juraților, să le dea un caracter corecțional, să prefacă în furturi adevăratele tâlhării, numai ca să poată înlătura achitările juraților. Aceiaș tendință se observă și la legiuitor, care din cauza constitu-

ției ce prevede juriul în materie criminală, a corecționalizat falșul. Cum vedem, toți doresc o pedeapsă, fie ea cât de mică, numai pedeapsă să fie, care e mai eficace, mai morală de cât o achitare nejustificată.

Din acelaș motiv, președinții curților cu jurați, cu rare excepții, fac din rezumat un al doilea rechizitor, din care cauză glasuri autorizate cer suprimarea rezumatului, căci, cu drept cuvânt, e trist, e jicnitor spectacolul ce-l dă magistratul cu cea mai întinsă putere, cu drepturi discreționare în ce privește judecata procesului, călcând fațiș legea, el care atrage atenția apărătorilor și a juraților asupra îndatoririlor lor. Ast-fel vedem totul falșificat, iar dreptul acuzatului de a vorbi cel din urmă e înlăturat.

De unde oare să isvorască această solidaritate dintre acuzare și dintre Președinte? De unde vine cea bucurie ce o are Curtea când jurații aduc un verdict afirmativ? Aceasta rezultă de acolo că, procuror și președinte, aŭ acelaș mod de a vedea, că amândoi cunoscând modul cum judecă jurații, cred că fac o operă socială bună împedcând o achitare nedreaptă.

Și totuș am văzut la o Curte cu jurați din Iași, prezidată de un distins magistrat, azi avocat, situațiunea aceasta în care prezidentul, convins că acuzatul e nevinovat și totuși temându-se ca sub conducerea lui jurații să nu aducă un verdict afirmativ, să spue în rezumat: d-lor, eŭ, în locul d-v, l'ași achita pe acuzat.

O mai mare neîncredere în jurați nici nu se poate, și neîncrederea o socotesc pe deplin întemeiată, căci pe de o parte era în joc inteligența superioară a unui magistrat eminent, pe de alta era în joc judecata condusă de himere, de nimicuri, de utopii, nesigură și care nu inspira încredere, a juraților.

Făcut-a bine acel președinte? Grea întrebare. După lege, rău; din punctul de vedere al utilității sociale, bine.

Iată dar cum un sistem greșit falșifică totul și cum în loc de o justiție adevărată, avem o parodie de justiție. O așa justiție s'o laude numai acuzații, vinovații și achitații.

Cu așa judecători pe care ni-i impune codul plin de romantism juridic, cine mai are curajul să reclame pentru delictе politice saŭ de presă? N'am văzut noi pe jurați chemați să se pronunțe dacă *Năpastea* lui Carageale e saŭ nu plagiată? Și, de sigur, printre jurați erau unii cari nu cunoșteau încă această operă și cari nu pronunțaseră până atunci cuvântul plagiat.

Și ce s'o mai fi petrecând oare în mintea juraților în chestiuni ca acelea ridicate în afacerile Candiano-Popescu și d-rul Iacobsohn, în cari ce-

⁴⁾ Cazul mi s-a fost povestit de un distins inginer care făcuse parte din acelu paradoxal juriu.

lebritățile noastre medicale au pledat așa de bine pentru achitare?

Față de o așa psihologie a juraților, să fie oare serioasă credința că dacă în locul unui procuror de tribunal care acuză prin delegație, ar fi un procuror de Curte, s'ar schimba lucrurile cât de puțin? Mă indoesc amar, căci n'o să schimbe procurorii generali români criteriile și fantaziile juraților, cum nu le-au putut schimba procurorii generali italieni.

Dar cine sunt procurorii de Curte? Sunt ei niște magistrați speciali? Ar fi de dorit o specializare a magistraților, căci experiența nu se improvizează și nu e acelaș lucru a fi judecător cu a fi procuror: sunt roluri deosebite care cer aptitudinii diferite.

Față cu cele până aici spuse să nu ne mirăm dacă un prezident a zis acuzatului: «Spune, mă, că acum e chita (5)! Fie că spui, fie că nu spui, jurații tot te achită!» E drept că jurații au achitat, adăogând la cele-alte motive, și răzbunarea la adresa prezidentului. Dar, cu modul acesta, jurații își uitaseră cu desăvârșire misiunea și au adăogat un argument mai mult la rechizitorul ce li se face.

Cum vedem, la jurați vinovatul are mai mulți sorți de achitare de cât la tribunalele ordinare; dar tocmai aici e marele pericol, căci cel ce comite o contravențiune, merge la o condamnare sigură, pe când asasinul speră și are temeii să sperie în achitare. Și această morală se răspândește tot mai des. Să adâncim o atare anomalie și vom înțelege îndată gravitatea consecințelor.

Jurații nu-și pot da seamă de răul ce-l fac achitând când nu trebuie. Li vom îndrepta oare dacă le vor vorbi despre pedeapsă, dacă vor ști soarta ce-l așteaptă pe acuzat după răspunsul lor? Aceasta n'ar fi un rău, căci nimeni nu trebuie să fie surprins, dar cu aceasta n'am câștigat mai nimic.

Și totuși sunt pentru instituțiunea juraților, nu pentru c'a intrat în obiceiurile țării, ci fiind că-s mai liberi și independenți de cât actualii judecători legați de un cod vechiu.

Dacă judecătorii s'ar recruta alt-fel, dacă influențele politice s'ar opri la ușile tribunalelor, înloc să pătrundă înăuntru, dacă judecătorii ar fi așa cum îi concepe o minte cultă, atunci n'aș sta o clipă la îndoială și m'aș pronunța pentru suprimarea instituției juraților, care a devenit un rău necesar. O atare suprimare o cred însă astăzi prematură.

Dacă o ast-fel de magistratură ne inspiră neîncrederea, când e vorba de chestiuni civile, ne inspiră temere, când e vorba de onoarea și de

libertatea noastră. Indrăznește oare astăzi cine-va să susție că delictele politice și de presă trebuie sustrase de la jurați și date în competența judecătorilor ordinari? Nu cred, pentru că toți sunt convinși că politicianismul a pângărit și cea mai nobilă instituțiune: magistratura.

Iată concluziile la cari am ajuns, după ce am stat ani întregi în mijlocul judecătorilor, cu care ocaziune am constatat că un judecător trebuie să aibă un caracter de fier spre a-și putea face datoria și că nici odată nu e sigur de ce va aduce ziua de mâine, că pentru un politician mai mult cântărește un jandarm, un alegător din col. III-a de cât un magistrat eminent (6). Și dacă așa sunt lucrurile, ce poți să-ți pretinzi unui judecător?

Tocmai această situațiune a făcut pe toți să se pronunțe pentru inamovibilitatea magistraturii, căci «nivelul moral nu s'a ridicat, a crescut însă salbătăcirea moravurilor . . . » (7). Nesiguranța ce domnește în magistratură înlătură și descurajază elementele bune, încât un Degrea a putut spune: «Prost se numește acela care-și consacră viața studiilor» (8). La ce bun să mai muncești, dacă alte calități se cer pentru a înainta, pentru a deveni inamovibil, idealul suprem al or-cărui magistrat de carieră!

De la Divanul ad-hoc din 1859 continuu s'au făcut încercări pentru introducerea inamovibilității. Și foștii miniștri Al. Djuvara și G. Stoicescu (9) au mângâerea de a fi elaborat câte un proiect de lege în această privință, după ce mai întâiu, în expunerea de motive, au recunoscut că magistratura n'are independență și că trebuie alt mod de recrutare.

Dar tocmai această încercare de a întinde inamovibilitatea dovedește de ce situație și prestigiu se bucură actuala magistratură.

Răul însă e mult mai adânc de cât ni-e putem noi închipui și până nu vom avea curajul să schimbăm întregul nostru sistem politic, inamovibilitatea singură nu va fi în stare să modifice mult situațiunea, căci cultura, caracterul, acel ideal optimus iudex qui minimum sibi al lui Bacon n'o să le formeze numai inamovibilitatea. Dar dacă e vorba de luat această măsură, ea trebuie întinsă la toți magistrații, în special la procurorii, șefi de parchete, cari vor putea fi niște judecători delegați, dacă nu se poate primi ideea specializării.

În or-ce caz însă, e nevoie de modificat codul penal, care e prea îngust și prea țarmurește pe judecător.

(5) V. Cultura Română și Politicianismul de Rădulescu-Motru; *Erbiceavru* Noile Tendințe în Drept, p. 94, n. 1.

(7) Degrea, *Scrieri Juridice*, IV, p. 189.

(8) *Scrieri Juridice*, IV, p. 183.

(9) Și actualul Ministru de Justiție se zice că are gata proiectul său. Dorim să-l vedem votat cât mai curând

(5) Adică acum e momentul.

Și acum să nu uităm că crimele din Dobrogea le judecă Curtea de apel din Galați și n'am auzit până acum nici o voce care să nu găsească că e un lucru minunat acesta. Criminalii din Dobrogea sunt, prin urmare, mai puțin favorizați de soartă de cât colegii lor din restul țării, cărora constituția le creează o situație privilegiată.

Constituția însă poate fi ușor eludată, corecționalizând unele din actualele crime sau mărinđ maximul pedepsei corecționale, cum și modificând regimul acestei închisori, încât dările de foc, tâlhăriile, lovirile cauzătoare de moarte ar putea fi sustrate de la jurați.

Iată, foarte pe scurt, concluziile la cari am ajuns și cari ne fac să dorim o trainică, profundă și sinceră reformă a magistraturii, pentru ca crimele să poată fi sustrate, fără teamă, de la jurați și pentru ca judecătorii să fie scoși de sub influența deleteră a politicianilor.

Dorohoiu, Ianuarie

Ștefan Scriban
Advocat

JURISPRUDENȚĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența din 13 Decembrie 1906

Președenția D-lui R. N. OPREANU, Consilier
Ministerul Lucrărilor Publice cu Paul Focșăneanu

Pensiî. — Dacă diurnele intră sau nu în calculul pensiilor, și deci, dacă se pot face rețineri asupra diurnelor. Art. 2 din L. pensiilor din 1890.

Criteriul după care se determină natura emolumentului acordat de stat funcționarului. — Diurnă și retribuțiune. — Indatoriri esențiale ale funcțiunei și despăgubirea unei munci lăturalnice acelor îndatoriri.

După art. 2 din legea pensiilor din 1890, diurnele, fie ele servite chiar mensual și regulat, nu se consideră ca retribuțiune și nu intră în calculul drepturilor stabilite pentru pensie.

Aceia ce determină adevărata natură a emolumentului acordat de stat unui funcționar al său, nu este denumirea lui, ci trebuie a se vedea dacă acel emolument este remunerațiunea convenită îndatoririlor esențiale ale funcțiunei lui, sau numai o despăgubire pentru o muncă lăturalnică acelor îndatoriri.

Deciziunea No. 284/906 — Casată, în urma recursului făcut de Ministerul Lucrărilor Publice, deciziunea Curței de apel din București, S. III No. 79/905 dată în proces cu Paul Focșăneanu.

Curtea,

Ascultând pe d-l adv. I. Boambă din partea Ministerului Lucrărilor Publice și pe d-l Zottu din partea intimatului Paul Focșăneanu.

Deliberând,

Asupra motivului de cosare invocat :

«Greșită interpretare și violare a art. 1, 2 și 3 din legea pensiunilor din Maiu 1890.

«Verice funcționar al statului fie el cetățean român, fie străin afară de cei exceptați prin art. 1 din lege, cari primesc o retribuțiune lunară pentru serviciile ce aduc statului, sunt supuși la o reținere lunară din această retribuțiune conform art. 25 din lege și au drept la o pensie în condițiunile stabilite de lege.

«Retinerea se face asupra întregii retribuțiunii când ea reprezintă chiar plata serviciului adus statului or-care ar fi denumirea acestei retribuțiunii de leafă sau diurnă; reținerea nu se face asupra acelei părți din retribuțiune care se numește diurnă, atunci când dânsa reprezintă o indemnizare accesorie iar nu retribuțiunea chiar.

«Art. 2 din legea din 1890 asupra pensiunilor nu poate să aibă de cât acest înțeles pentru că a înțelege prin diurnă retribuțiunea, chiar ar fi să admitem că sunt funcționari ai statului cari fără a face parte din art. 1. nu sunt supuși la rețineri asupra sumelor ce le plătește statul ca emolument pentru serviciile aduse lui ceea ce ar fi contrar art. 1 și 25 din lege.

«Aceasta este atât de adevărat că legiuitorul din 1902 în art. 20 din lege a arătat categoric care a fost intențiunea legiuitorului asupra acestei chestiuni și Curtea de apel neținând seamă de această interpretare a violat citatele texte de lege».

Având în vedere recursul făcut de Ministerul Lucrărilor Publice în contra deciziunei No. 79/905 a Curței de Apel s. II pronunțată în procesul dintre Minister și intimatul Paul Focșăneanu;

Având în vedere motivul de recurs enunțat mai sus;

Având în vedere că din desbateri și acte se constată că intimatul Paul Focșăneanu a servit ca inginer asistent în biroul tehnic central din direcția serviciului hidraulic al Ministerului Lucrărilor Publice de la 1 Aprilie 1894 până la 31 Martie 1900, retribuit de la intrarea sa în funcțiune până la 1 Aprilie 1897 cu 400 lei pe lună, iar de la această dată până la 31 Martie 1900 cu 500 lei pe lună;

Că de la Maiu 1895 până la 31 Martie 1900, i s'a făcut rețineri de 10% în folosul casei pensiunilor;

Că după esirea sa din funcțiune intimatul a chemat în judecată pe Ministerul Lucrărilor publice pentru a fi condamnat acesta din urmă să-i restituie reținerile făcute în folosul casei pensiunilor. de oare-ce dânsul neputând avea drept la pensie fiind plătit cu diurnă, acele rețineri erau făcute pe nedrept;

Considerând că este necontestat de părți atât timpul servit de Focșăneanu cât și faptul reținerilor făcute în folosul casei pensiunilor;

Că de asemenea este necontestat că, emolumentul pe care numitul intimat l-a primit în tot timpul funcționării sale a fost intitulat diurnă;

Considerând că, potrivit art. 1 din legea pensiunilor din Maiu 1890, toți funcționarii statului, civili sau militari, precum și aceia ai diferitelor administrațiuni publice acolo enumerate, cari primesc o retribuțiune lunară și li s'au făcut rețineri în profitul casei pensiunilor, au dreptul la o pensie de serviciu, care se calculează potrivit anilor de serviciu după cotele anume arătate în citatul articol;

Că după art. 2 din aceeași lege, diurnele, fie ele servite chiar mensual și regulat nu se consideră ca retribuțiune și nu intră în calculul drepturilor stabilite prin art. precedent;

Că conform art. 8 din legea sus citată, streinii admiși în funcțiunea statului au drept la pensie socotit de la data reținerilor ce li s'au făcut, dar ei nu pot să exercite acest drept de cât după ce vor fi dobândit împământinirea;

Considerând că este de principiu recunoscut că, pensia ce se acordă fostului funcționar nu este rezultatul fructificării capitalului depus de funcționar prin

reținerile ce li s'au făcut, ci o recompensă acordată de stat aceluia din ei care cu credință și sârguire l'au servit într'un timp oare-care și potrivit duratei timpului servit;

Că, numai spre a ajuta întru ceva fondul destinat de stat pentru acoperirea sumelor necesare spre a plăti aceste ajutoare legea a hotărât a se reține din retribuțiile tuturor funcționarilor o parte oare-care; că, fiște aceste rețineri nu se pot face și asupra sumelor ce esențial se pot plăti unui funcționar peste retribuția ordinară, fixată prin legi pentru cutare sa cutare funcțiune, sume care se plătesc fie pentru a acoperi cheltuelile pe care funcționarul este obligat a le face în afară de exigențele stricte ale funcțiunii sale, fie pentru a răsplăti o muncă accesorie îndeplinirii normale a îndatoririlor sale legale, sume pe care legea le-a denumit diurne;

Considerând că prin urmare, sistemul admis de lege prin sus citatele articole este următorul: toți funcționarii statului, care primesc o retribuțiune fixă pentru serviciul ce sunt chemați a face, sunt datorți a contribui cu o parte alicotă oare-care numită de lege rețineri, la fondul destinat a răsplăti serviciul făcut în anumite condițiuni (art. 1) și independent de faptul că ei au sau nu să se bucure mai târziu de această răsplată;

Că aceste rețineri nu se pot face de cât asupra retribuțiunii adică, asupra emolumentului fixat pentru anume funcțiune; iar nu asupra diurnelor, plăți a unor lucrări vremelnice și lăaturalnice naturei esențiale a funcțiunii;

Că străinii, care eventual ar putea fi admiși în serviciul statului, sunt datorți a se supune acestei dispozițiuni legale ca și românii, de care statul este dator a se servi;

Că aceia ce determină adevărata natură a emolumentului acordat de stat unui funcționar al său, nu este denumirea lui ci trebuie a se vedea dacă acel emolument este remunerațiunea convenită îndatoririlor esențiale ale funcțiunii lui sau numai o despăgubire pentru o muncă lăaturalnică acelor îndatoriri;

Că este necontestat că emolumentul ce a primit Paul Focșăneanu cât a servit la Ministerul Lucrărilor Publice, i-a fost dat pentru îndeplinirea funcțiunii de inginer asistent în biroul tehnic central de la Direcția idraulică a aceluși Minister, iar nu pentru alte îndatoriri lăaturalnice acestei funcțiuni;

Că prin urmare acest emolument ce i'limatul a primit, deși denumit diurnă, nu era în realitate de cât retribuțiunea convenită funcțiunii ce dânsul ocupa;

Că ast-fel fiind, reținerile ce Ministerul Lucrărilor Publice a făcut asupra acestei remunerațiuni sunt legale și numai printr'o greșită interpretare a art. 1, 2 și 8 din legea pensiunilor din Mai 1890, deciziunea atacată cu recurs a putut decide alt-fel;

Că, deci, recursul este fondat și cată a se admite; Având în vedere și dispozițiunile art. 43 legea timbrului și cererea de cheltueli de judecată făcută de Ministerul Lucrărilor Publice.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I-a

Audiența de la 17 Noembrie 1906

Președenția D-lui SC. POPESCU, Prim-Președinte

Eftimiu cu Georgescu

Deciziunea civilă No. 263

Dobânzi.—Inscripțiune luată pentru dobânzi viitoare. Dacă asemenea inscripțiune este valabilă. — Dreptul ce art. 515 pr. civilă acordă cumpărătorului unui imobil urmărit.—Ce rezultă din această dispozițiune. — Chel-

tueli făcute de creditorul urmărit pentru îndestularea creanței sale. — Dreptul său la cheltuelile prevăzute în actul de ipotecă, chiar dacă imobilul nu s'a vândut prin licitație publică, ci de bună voe. — (Art. 1785 c. civ. art. 514 și 515 pr. civ.)

1. O inscripțiune luată pentru interese viitoare, anterioare exigibilităței lor nu este valabilă, și în această privință dispozițiunile art. 1785 C. civil poate fi invocată nu numai de creditorii ipotecari dar și de creditorii chirografari, căci o creanță pentru asemenea interese, nu poate să aibă, față de creditorii chirografari, caracterul unei creanțe ipotecare, când ea nu are acest caracter față de creditorii ipotecari.

2. Din dreptul ce art. 515 pr. civ. acordă cumpărătorului unui imobil urmărit, ca consemnând suma necesară achitărei creditorilor să obțină validarea vânzării ce-i fusese făcută pe cale voluntară, rezultă pe de o parte că cei-l'alți creditori nu pot critica înstrăinarea posterioară transcrierei comandamentului, iar pe de altă parte că suma consemnată este câștigată creditorilor urmăritori, cu excluderea celor-l'alți creditori; că această atribuire exclusivă a sumei consemnată, în folosul creditorilor urmăritori, nu este de cât despăgubirea pentru renunțarea acestora la urmărirea începută de ei, și deci la dreptul ce aveau ca fixând prețul real al imobilului la licitație publică, să obțină ast-fel realizarea integrală a creanțelor puse în executare; că în acest sens s'a explicat și dispozițiile art. 687 C. civil Fr. corespunzător art. 515 din procedura noastră civilă cu ocazia votărei și dezbaterilor urmate asupra acestui articol.

3. Dacă creditorul a pus în executare actul de ipotecă, așa în cât a făcut cheltueli și numai pe cale de urmărire a ajuns la îndestularea sa, indiferent dacă imobilul urmărit nu s'a vândut prin licitație publică, el are dreptul la cheltuelile de urmărire fixate prin actul de ipotecă, ca timbre, taxe și onorar de avocat.

S'a ascultat, din partea apelantului Eftimiu d. avocat Saita, iar din partea apelantului Ispas Georgescu d. avocat Otulescu, în desvoltarea motivelor lor de apel.

Curtea,

Având în vedere apelurile făcute de Ispas Georgescu și G. & Th. M. Eftimiu contra sentinței No. 205 din 1906 a trib. Ilfov, secția de notariat;

Având în vedere că prin sentința atacată cu apel s'a admis în parte contestația făcută de Ispas Georgescu contra tabloului de distribuțiunea prețului rezultat din vânzarea imobilului din București str. 13 Septembrie

No. 25, fosta proprietate a d-nei Maria Dudescu, s'a reformat acel tabloù și s'a admis înscrierea apelantului Georgescu cu suma de 3200 lei pe lângă suma cu care fusese admis deja în tabloù ;

Având în vedere că este necontestat în fapt și de alt-fel din actele aflătoare la dosarul cauzei, se stabilește că Ispas Georgescu în calitate de creditor ipotecar al d-nei Dudescu pentru suma de 5000 lei și ca creditor chirografar pentru suma de 1000 lei, a pus în urmărire imobilul ipotecat situat în str. 13 Septembrie No. 25, — că la 18 Octombrie 1902 se transcrie comandamentul, dar posterior acestei formalități, d-na Dudescu vinde imobilul urmărit Primăriei de București cu preț de 22000 lei, — că asupra acestui preț, se face poprire de creditorul urmăritor Georgescu, poprire validată prin sentința No. 236 din 24 Iunie 1904, investită cu formula executorie, — că față cu această poprire și diferite cesiuni ce-i se notificase, Primăria depune prețul și fiind mai mulți creditorii, tribunalul dispune facerea tabloului printr'un judecător comisar, tabloù efectuat și în care, pe lângă alți creditorii rămași definitiv înscriși, se trece și Ispas Georgescu cu suma de 5000 lei creanța ipotecară și dobânzile convenite pe trei ani, iar firma Eftimiu e înscrisă cu suma de 10.066 lei și 46 bani ; — că în contra acestui tabloù se face contestație de Ispas Georgescu cerând : a) să fie înscris în același rang cu ipoteca, pe lângă procentele pe trei ani, admiși deja, încă și cu procentele pe doi ani viitori până la data consemnării prețului 10 Ianuarie 1906 și cu 500 lei cheltueli de urmărire ; — b) să fie trecut cu creanța chirografară de 1000 lei înaintea firmei Eftimiu ; — că tribunalul prin sentința atacată cu apel a admis prin considerente, pretențiunile lui Georgescu, dar dispune totuși înscrierea acestuia cu suma de 3200 în loc de 4200 lei cât se ceruse ; că spre a se modifica în acest sens, sentința tribunalului se face apel de Georgescu, iar firma Eftimiu, prin apelul său, tinde să se respingă toate pretențiunile lui Georgescu și ceva mai mult să-i înlăture de la rangul ipotecar și procentele pe trei ani cu cari fusese deja înscris în tabloù, — pe motivul că în inscripțiune nu se face mențiune că datoria produce dobânzi ;

Având în vedere că, în ce privește dobânzile pe trei ani este adevărat că din dispozițiile art. 1785 C. civil care zice «că creditorul ipotecar înscris pentru un capital ce produce interese, —» rezultă că inscripțiunea ipotecară produce interese, pentru ca aceștia să cunoască quantumul exact al datoriei, dar această cerință a legii este în specie satisfăcută prin faptul că inscripția este luată pentru asigurarea sumei împrumutate în condițiile și cu clausele din actul de ipotecă, unde se face mențiune de dobânzi ; — că, deosebit de aceasta, Georgescu fiind deja înscris în tabloù cu dobânzile pe trei ani, în același rang cu capitalul ipotecar, și firma Eftimiu nefăcând contestație, evident că ea nu poate, — în urma contestației lui Georgescu, — să ceară modificarea tabloului care în acest punct a rămas definitiv ; — că de acea, chiar, prin ultimile concluziuni, firma Eftimiu n'a mai susținut acest motiv de apel ;

Având în vedere că prima cerere din contestația lui Georgescu tinde la înscrierea sa în tabloù cu procente încă pe două ani, adică de la 10 Ianuarie 1904 până la 10 Ianuarie 1906, — în același rang cu capitalul creanței ipotecare, iar firma Eftimiu se opune la admiterea acestei cereri pe motivul că inscripțiunea luată de Georgescu e anterioară exigibilității procentelor ;

Considerând că, în principiu, luarea unei inscripțiuni ipotecare, neputându-se face de cât pentru o datorie existentă, urmează că creditorul nu poate obține o inscripțiune suplimentară pentru interese viitoare de cât treptat și pe măsura exigibilității lor, — că la această regulă nu există de cât o singură excepțiune consacrată prin art. 1785 C. civ. potrivit căruia intere-

sele pe trei ani vor avea acelaș rang ca și capitalul, fără necesitatea unei inscripțiuni deosebite în privința lor ;

Că, de aci rezultă că, o inscripțiune luată pentru interese viitoare, anterior exigibilității lor, nu este valabilă și în această privință dispozițiunea art. 1785 poate fi invocată nu numai de creditorii ipotecari, — după cum se pretinde, — dar și de creditorii chirografari, căci o creanță pentru asemenea interese, nu poate să aibă față de creditorii chirografari caracterul unei creanțe ipotecare, când ea nu are acest caracter față de creditorii ipotecari ;

Că, așa fiind, în speță, inscripțiunea luată de Georgescu pentru interesel pe doi ani, fiind luată înainte ca aceste interese să fi devenit exigibile, inscripțiunea nu este valabilă și aceste interese nu pot fi reclamate de cât cu titlul unei creanțe chirografare ;

Având în vedere că apelantul Georgescu a susținut însă că, chiar dacă pentru aceste dobânzi ar trebui să fie considerat ca creditor chirografar, și în acest cas, are dreptul de a trece înaintea orî-cărui alt creditor, în special, înaintea firmei Eftimiu, atât cu aceste procente, cum și cu creanța chirografară de 1000 lei, de oare-ce art. 515 pr. civ. îi atribuie în mod exclusiv, în calitate de creditor urmăritor, prețul vânzării voluntare a imobilului urmărit ;

Considerând că art. 514 pr. civ. proclamă nulitatea de drept a orî-cărei înstreinări a imobilului urmărit făcută de datornic după transcrierea comandamentului, iar art. 515 aduce o excepțiune la această regulă și validează o ast-fel de înstreinare, dacă cumpărătorul a dobândit ratificarea creditorilor cari urmăresc vânzarea, sau dacă consemnează o sumă trebuincioasă, spre a se achita în întregul lor creanțele acestor creditori ;

Considerând că din dreptul ce legea acordă cumpărătorului unui imobil urmărit, ca consemnând suma necesară achitărei creditorilor urmăritori, să obțină validarea vânzării ce-i fusese făcută pe cale voluntară, rezultă, pe de o parte, că, ceilalți creditori nu pot critica înstreinarea posterioară transcrierii comandamentului și de altă parte, că suma consemnată este câștigată creditorilor urmăritori cu excluderea celor-l'alți creditori ; că această atribuire exclusivă a sumei consemnate, în folosul creditorilor urmăritori, nu este de cât despăgubirea pentru renunțarea acestora la urmărirea începută de ei și deci la dreptul ce aveau ca fixând prețul real al imobilului la licitație publică să obțină ast-fel realizarea integrală a creanțelor puse în executare ; că, în acest sens, s'a explicat și dispozițiunea art. 687 c. pr. Fr., — corespunzător art. nostru 515, — cu ocaziunea votărei și desbaterilor urmate asupra aceluși articol ;

Este adevărat că la noi, când s'a votat noua procedură civilă, s'a propus de d-l senator P. Misir ca nulitatea prevăzută de art. 514, să fie limitată numai în favoarea creditorului urmăritor, și la aceasta Ministerul Justiției a răspuns că se poate prevala de această nulitate și alți creditori neurmăritori, dar de aci nu se poate deduce, după cum se pretinde, că acesta ar fi sistemul legii noastre și că deci orî-ce creditor putând invoca nulitatea posterioară comandamentului, are și dreptul de a participa la distribuțiunea prețului unei vânzări voluntare a imobilului urmărit ; că, în adevăr, este o regulă indiscutabilă de interpretare, că, desbaterile și declarațiunile făcute cu ocaziunea votărei unei legi numai atunci pot avea o importanță hotărâtoare, când textul legii în discuțiune este obscur și dă loc la interpretări deosebite, dar atunci când redacțiunea sa este clară și categorică, orî-ce declarațiuni asupra sensului ce ar fi având urmează a fi înlăturate ca contrarii legii ;

Că, în cazul de față, art. 515 limitează în mod neîndoelnic sfera de aplicațiune a art. 514, căci din moment ce art. 515 spune categoric că cumpărătorul poate valida înstreinarea ce i s'a făcut, consemnând suma convenită creditorilor urmăritori, este învederat, că nu se

poate ca în același timp să se admită că și creditorii neurmăritori ar fi având dreptul de a se prevala de nulitatea de drept consacrată de art. 514, căci în acest sistem de interpretare, ar rămâne un nou sens validarea vânzării de către creditorii urmăritori, ea putând fi imediat anulată de cei-lalți creditori, — și nici legea n'ar fi atribuit suma consemnată în mod exclusiv creditorilor urmăritori, ci s'ar fi prevăzut facerea tabloului între toți creditorii că în urma vânzării prin licitație publică conform art. 574 pr. civ.;

Considerând că tot asemenea nu s'ar putea susține cum că în specie apelantul Georgescu nu s'ar putea folosi de prețul consemnat, cu precădere față de firma Eftimiu, pe motivul că consemnarea prețului nu s'a făcut de Primărie de odată în mod integral și la dispoziția lui Georgescu, creditor urmăritor, ci în diferite rânduri prin porțiuni de preț și că de altă parte însuși Georgescu a recurs la calea unei popriri și a cerut facerea tabloului, așa că, acum n'ar putea înlătura concursul celor-lalți creditori;

Că, în adevăr, împrejurarea că Primăria n'a depus de odată, și imediat după cumpărare tot prețul imobilului urmărit, ar fi putut autoriza pe creditorul urmăritor a continua urmărirea, dar nu i se poate contesta tocmai lui, dreptul de a se folosi și de o consemnare puțin regulată; că tot din acest punct de vedere n'are importanță faptul că consemnarea nu s'a făcut cu declarație formală că se depune prețul la dispoziția creditorului urmăritor, căci de alt-fel nici legea nu cere o ast-fel de declarațiune și lucrul nici nu e posibil a se face ast-fel, urmând ca justiția să verifice titlurile creditorilor urmăritori cari pretind prețul consemnat; — că, mai mult, în specie, consemnarea pur și simplu a prețului era indicată, fiind vorba de un preț care întrecea cu mult creanța creditorului urmăritor, și asupra căruia i se notificase o serie de cesiuni făcute de debitor; — că, în fine, împrejurarea că creditorul Georgescu a recurs, ca o măsură mai mult de precauțiune, și la calea unei popriri, nu l poate face să piardă dreptul deosebit ce-i este recunoscut în art. 515 și la care n'a renunțat, de oare-ce nu s'ar putea deduce aceasta din simplul fapt că a cerut facerea tabloului, întru cât a solicitat tot odată și înscrierea sa cu precădere, iar necesitatea întocmirii tabloului era explicabilă și indicată chiar, față cu prețul ce exceda valoarea creanței creditorului urmăritor și a căruia diferență dar se cuvenea celor alți creditori;

De alt-mintrelea toate aceste din urmă puncte s'aun pus în discuțiune în sânul Curței, fără a face obiectul unor întâmpinări din partea părții interesate;

Că, prin urmare, rămâne stabilit că apelantul Georgescu are dreptul în virtutea art. 515 Pr. civ., să fie trecut cu creanța chirografară de 1000 lei și cu procentele pe doi ani la creanța ipotecară, înaintea firmei Eftimiu;

Având în vedere că ultimul cap de cerere din contestația lui Georgescu tinde la înscrierea sa cu 500 lei cheltueli de judecată în același rang cu creanța ipotecară, cerere admisă de tribunal și la care se opune firma Eftimiu prin apelul său, pe motivul că creditorul Georgescu s'a îndestulat fără necesitatea unei vânzări silită;

Având în vedere că creditorul urmăritor a pus în executare actul de ipotecă, a făcut comandament, proces-verbal de situație, poprire și contestație la tabloă așa că numai în acest mod, pe cale de urmărire, ajungând la îndestularea sa, indiferent dacă imobilul urmărit nu s'a vândut prin licitație publică, el are dreptul la cheltueli de urmărire fixate prin actul de ipotecă pentru cazul când s'ar începe urmărirea silită și face cheltueli cu timbre, taxe și onorari de avocat;

Că ast-fel fiind, urmează a se admite apelul lui Ispas Georgescu și a se dispune înscrierea sa în tabloul de distribuțiune cu suma de 4200 peste aceea de 7700 în-

scrisă deja, adică în total cu 11900 lei, — și a respinge ca neîntemeiat apelul firmei Eftimiu;

Având în vedere că Georgescu obținând câștig de cauză, urmează a i se admite și cererea de cheltueli de judecată, obligând pe firma Eftimiu ca să-i plătească cu acest titlu, suma de 100 lei;

Pentru aceste motive redactate de d. consilier G. Buzdugan, Curtea, respinge, etc.

(ss) S. Popescu, Gr. Ștefănescu, G. Buzdugan, D. A. Mavrodin.

O p i n i u n e

De acord cu majoritatea că apelantul Ispas Georgescu este în drept de a fi plătit cu precădere pentru 500 lei cheltueli de urmărire prevăzute în actul său de ipotecă din Iulie 1900, și că, nu poate pretinde dobânzile nescăzute pe 2 ani, numai în baza inscripțiunei din 10 Ianuarie 1904;

Considerând însă că, Ispas Georgescu nu se poate fonda nici cel puțin pe art. 515 Pr. civ., spre a pretinde a fi plătit cu preferință atât pentru dobânzile nescăzute pe cei doi ani, cât și pentru creanța sa chirografară de 1000 lei din actul de împrumut din August 1900;

Căci, în adevăr, tot ceea-ce prevede art. citat 515, este ca înstreinarea imobilului urmărit, să și aibă toată tăria, trebuie ca cumpărătorul să consemneze sumele trebuincioase, spre a se putea plăti creditorul urmăritor integral de creanța sa, capete, dobânzi și cheltueli; că, acest art nu declară însă, în mod formal, că sumele depuse de cumpărător vor servi a se plăti creditorul urmăritor cu preferință înaintea celor-lalți creditori neurmăritori și fără text de lege, nu poate fi preferințe;

Considerând, afară de aceasta, că admitând chiar că art. 515 ar fi înțeles a acorda creditorului urmăritor o preferință asupra sumelor consemnate de cumpărătorul imobilului urmărit, trebuie ca acest cumpărător să fi consemnat sumele cu afecțiuni specială, adică în scop de a se plăti creditorul urmăritor, și spre a împedica anularea vânzării făcută de debitor;

Că, în speță, este cert că, după ce Ispas Georgescu a urmărit în calitate de creditor ipotecar și chirografar, imobilul debitoarei sale Maria Dudescu, Primăria Capitalei, în vederea exproprierei acestui imobil spre a lărgi piața Arsenalului pentru așezarea monumentului Pompierilor, a cumpărat la 25 Iunie 1903, imobilul urmărit, pe preț de 22000 lei, din care a plătit imediat vânzătorilor 2300 lei; iar restul s'a obligat a i-l plăti în termen de 2 ani și cu dobânda de 5%;

Că, creditorul urmăritor, Ispas Georgescu nici nu s'a gândit a cere anularea acestei vânzări, nici n'a mai continuat urmărirea;

Că, până la expirarea termenului de plată, Primăria a avut în mâinele sale 3 popriri și 6 notificări de cesiuni asupra prețului datorit Mariei Dudescu, că, văzând atâtea popriri și cesiuni dintre care o poprire era făcută chiar de Ispas Georgescu în 1904, Primăria a depus Tribunalului în diferite rânduri la 2 Iulie, la 7 și 13 Septembrie, la 4 și 6 Octombrie 1905 și la 11 Ianuarie 1906, diferite recipise cu diferite sume, în total 20.463 lei 46 bani, reprezentând restul prețului și dobânzile datorite, declarând că aceste sume le depune pe comptul creditorilor popritori și al cesionarilor prețului;

Că, la 24 Noembrie 1905, însuși Ispas Georgescu a cerut Tribunalului facerea tabloului de distribuție a banilor depuși de Primărie;

Că, așa fiind, din modul cum s'a făcut depunerea prețului de Primărie, se vede că prețul a fost pus la dispoziția tuturor creditorilor vânzătoarei, iar nu spre a servi la plata exclusivă a creditorului urmăritor Ispas Georgescu și spre a împiedica anularea vânzării și continuarea urmăririi;

Că, prin urmare, nu poate fi vorba de aplicarea art. 515 Pr. civ., și ca atare, Ispas Georgescu n'are dreptul

de a veni la tabloul de distribuție de cât pe baza titlurilor sale de creanță, care nici pentru dobânzile pe cei 2 ani, nici pentru creanța sa de 1000 lei, nu-i acordă nici un privilegiu față de Eftimiu care a devenit cesionar în 1903;

Pentru aceste motive, sunt de părere că pentru dobânzile pe doi ani, precum și pentru creanța sa de 1000 lei, Ispas Georgescu nu poate fi trecut în tablou cu preferință înaintea firmei Gh. și Th. M Eftimiu;

(ss) Al. D. Dobriceanu

O reclamă extra-ordinară

Recentul număr din cunoscuta și mult apreciată publicație juridică, «*Dreptul*», ne anunță aparițiunea unei «ediții a Codului Caragea», opera unui «tânăr de valoare, elev al facultăților noastre d-l Ion Palade» Lucrarea este precedată de o prefață datorită penei valorosului jurișconsult, profesorul de drept civil de la Universitatea din Iași, d-l D. Alexandresco.

Doritor, ca și mulți alții de a cunoaște frumoasele așezăminte culturale, economice, juridice ale trecutului nostru am alergat în grabă să-mi procur lucrarea anunțată.

Credeam în primul moment că refuzul librărilor și graba cu care se întrecău pentru a-mi servi lucrarea d-lui Dem. D. Stoenescu (1), e vre un truc de librărie, și că e o concurență ordinară ce se încearcă a se face operei d-lui Palade. Indignat m'am dus la imprimeria care a dat la lumină lucrarea. Ce crudă deziluzie! Valoroasa lucrare, mai trebuiește așteptată.

De o cam dată însă, ni se servește prefața

Din rândurile introducătoare a articolului prefață reese că publicarea prefaței în corpul ziarului «*Dreptul*», nu e fapta d-lui profesor D. Alexandresco.

«Reproducem această prefață a profesorului de la Iași», ne zice introducerea prefeței.

Și ar fi fost extra-ordinar ca d-l profesor D. Alexandresco, profesorul de la vastele cunoștințe ale căruia ar fi a se lumina și inspira elevii și a cărui rânduită, conștiințioasă și bogată muncă să serve de indemn tinerilor doritori de a-și întrebuința capitalul lor științific în cercetări și rezolviri de probleme juridice, să îngăduie această neobicinuită procedare, fie-mi iertată vorba — de reclamă, de a publica prefața înaintea aparițiunii lucrării.

Căci chestiunea se pune sub o formă destul de clară. Nu se poate concepe că d-l profesor Alexandresco, și-a putut închipui, un singur moment că prefața d-sale va merge în publicitate, nu numai neînsoțită de lucrarea pe care o analizează, dar precedându-o singură. Ar fi urmat ca d-l profesor să reclame cititorilor ziarului *Dreptul*, cercetătorilor problemelor juridice, muncitorilor în genere pe terenul istorico-juridic, ca afirmațiunile d-sale să fie crezute, așa cum le face, ceea-ce vasta și prețioasă lucrare a distinsului profesor, nu ne îngăduie măcar a presupune.

Rămâne să admitem că redacția ziarului, găsind în articolul d-lui Profesor lucruri de mare preț, pentru cunoașterea dreptului nostru, și ne știind dacă imprimarea articolului e o reproducere dintr-o carte, deja pusă în comerțul intelectual, sau e imprimarea premergătoare a unei lucrări care rămâne să vie, făcută de un autor «de un viitor incontestabil» «și care va înlocui cu prisosință pe bătrânii și înțelepții maestri», să fi admis această publicare.

Dar de asemenea, nu cred, ca profesori universitari ca d-nii Paul și Demetru Negulescu, muncitori sărguitori și de mult preț în ale vechiului drept ca d-nii G. Meitani și G. G. Danielopol, a căror temeinice lucrări sunt cheazășia muncii serioase și conștiințioase, cu toate trudele și necazurile ei, știind că prefața anunță o lucrare care va veni, să fi admis această imprimare.

Ar fi ca tineretul muncitor să peardă ori-ce încredere în justa apreciere a acelor care i-au călăuzit și nepărtinitei judecări cărora se mai pot prezenta. Ar fi a suprima ori-ce

indemn la muncă serioasă, ar fi să se încurajeze și patronizeze reclama în știință, reclama făcută chiar de profesori, cea-ce nu putem admite.

Nu intru în nici o discuțiune de detaliu.

La aparițiunea lucrării vom reveni.

Insist totuși, asupra unei chestiuni de istoria dreptului pe care o găsesec greșită, căci nu e conformă cu diversele publicațiuni istorice.

Fiind vorba, în treacăt, despre superioritatea condiceii lui Calimach se dă ca autor al ei Anania Pravilistul. Condica lui Calimach nu e opera unui sau doi autori.

La elaborarea ei au lucrat și au ajutat mai mulți. Se citează nomofilaxii Moldovei: Christian Flechtenmacher, Andronachi Donici, menționatul Anania Cuzanu sau Pravilistu și Constantin Skeletti (2) carora li se adaugă Costachi Conachi, Mitropolitul Veniamin, vistiernicul Petrachi Negri, logofătul Grigoraș Sturdza, logofătul Iordachi Ghica, Vornicul Mihail Sturdza și alți boeri.

Și se adaugă mai departe că «Codicele Calimah reproduce în mare parte pe cel austriac, grație lui Flechtenmacher, care era german». Că în elaborarea codului Moldovei, legiuitorii de atunci au consultat și condica Austriei, promulgată la 1 Iulie 1811, este afară de îndoială. (3) Aceasta nu însă, pentru că Flechtenmacher era german, ci «pentru că ni s'au părut mai nemerite» (4). Și că nu germanul Flechtenmacher a făcut să se introducă în condica Moldovei dispoziții din codul austriac, se vede și din faptul că, înainte de a se lucra la alcătuirea codului (1782) și în timpul elaborării, se urma o mare corespondență între guvernul Bucovinei și al Moldovei, «prin cari Austrieii cereau avizul guvernului pentru mai multe chestiuni juridice, cum se judecau, dorind și soluțiuni chiar» (5). Și nici decum Flechtenmacher germanul, n'a descoperit Moldovenilor existența Austriacilor.

Acum închei cu următoarele reflecțiuni:

Când printr-o muncă, cum ai putut și cum ai știut, ai talmăcit din vechi în nou, cum ai putut, o condică de legi a cărei aplicare începe din ce în ce să scadă și nu-i va rămânea de cât valoarea istorică, imprimi pe citirea și înțelesul tutulor această talmăcire a legii altora, o adnotezi, cu hotărâri de alții date, cum ai introduce istorică, te asiguri că lucrarea va fi întrebuințată de mulți, dacă nu de toți, în anume împrejurări, și totuși soliciți (6) o binevoitoare prefață a unui om distins, a unei capacități, și o publici înaintea aparițiunii lucrării. Care e rostul acestei prefețe mă întreb?

Or munca serioasă cu multele ei greutateți și-a dat notiunea valorii operei ce-ai săvârșit, și o lași ca singură, puternică să-și facă drumul în câmpul intelectual al țării, dând autorului locul și cinstea cuvenită; ori ești conștient de slăbiciune, ști că e construcție de gălătuici de pământ imbițați unul de altul și că la prima adiere mai simțită a vântului, sau zguduire a solului, se va surpa și vei rămânea sărac, fără adăpost, aceasta te îngrozește, nevoia de a o păstra, te silește să-i implinești șubrezonia, prin propteaua protegiutoare a prefeței omului mare.

În primul caz ești muncitor adevărat, muncitor dezinteresat, care vei izbui a pune ceva la temelie edificiului țării și îți vei primi la vreme cuvenită răsplată; în al doilea caz însă, ești pseudomuncitorul, ești elementul cel mai periculos științei, ești omul reclamă, care vei fi sus, în vârful construcției, până la adierea vântului — conștiința științifică — care nu va întârzia să bată, va surpa fără cruțare frumosul cuib de legănare a viitorului, reintronând în toată splendoarea, lumina adevărată a realității, ne lăsându-ți de cât unica consolare în precepta moralei creștine: «*Fericii cei săraci cu duhul, că a lor e împărăția cerurilor*».

1907 Ianuarie 22.

A. Ștefănescu-Galați

2) A. Papadopol-Calimach. Din istoria legislațiunii Moldovei. Arhiva societății din Iași VII 151. Raportul lui Pavel Sfinin, Eod. loc. pg. 160. N. Iorga. Istoria literaturii române II pg. 449.

(3) Papadopol-Calimach loc cit. pag. 162.

(4) Vezi Hrisovul de promulgare din 1817 trad. de Papadopol-Calimach. Uricarul T. I v. pag. 307.

(5) A. Papadopol-Calimach. Eod. Loc. 162.

(6) Nu cred că d-l profesor Alexandresco se va fi oferit, rugând pe d. Paladi, să-i permită a-i face o prefață.